

Mesto Brumov-Bylnice

Hrad Brumov

Viete, že ...

Jednou z európsky významných lokalít (EVL) je aj rieka Vlára od sútoku s riečkou Brumovkou po štátnu hranicu, ktorá je v Českej republike jedným prirodzeným prostredím kriticky ohrozeného druhu ryby sekavčička horského (Sabanejewia aurata).

Radnica – Brumov

Kostol sv. Václava – Brumov

Sv. Jan Nepomucký na Kloboucké – Brumov

LÚSKAČKA

- Nápis na Soche sv. Jana Nepomuckého v Brumove sa môžete pokúsiť prečítať a porozumieť mu: "LUX Vero De Deo CanDeLabro sVper postia sVo sanCte Ioannes NepoMVCene ser Vos tVos et serVas tVas tVere et ostent De - ty patrono nepoMVCky poh Let na nas sLV zebne a na ....D brunovsky neDeg nam lene hanby a potVpy gak sWeCkeg tak WeCneg znatI Ioanne s nepo MVCene beWa hre Vnsz Von spotten toCh ter Vndt sohne".

Viete, že ...

V meste Brumov – Bylnice sa nachádza viacero sakrálnych pamiatok zasvätených sv. Janovi Nepomuckému, mučeníkovi spovedného tajomstva a patrónovi prírodných pohorách a povodiach. Sú to ďalšie dve sochy nachádzajúce sa v miestnej časti Bylnica a v miestnej časti Svätý Štěpán je to kaplnka, ktorá slúžila ako vstup do osady Nová Huť, dnes Svätý Štěpán.

Kaplnka Panny Márie v Hložčí

Sklárska kolónia v minulosti

Prírodná pamiatka Okrouhlá – Pavel Mašíň

Naša cyklotrasa „Na bicykli po stopách histórie“ je vybudovaná s podporou Európskej únie z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu spolupráce Interreg V-A SK-CZ 2014-2020. Vedie od Trenčianskeho hradu po Nemšovicu a po prekonalí lávky cez rieku Vlára a podjazdu popod cestný most sa napája na cyklotrasu BEVLAVA. Tá pokračuje smerom na Horné Srnie a následne Sidoniu (miestna časť mesta Brumov-Bylnice). Od Svätého Štěpána Vás dovedie do mesta Brumov-Bylnice ďalšia časť budovanej cyklotrasy v rámci projektu „Na bicykli po stopách histórie“. Ďalej je možné pokračovať po vybudovanej cyklotrase BEVLAVA až do Valašských Klobouk.

BEVLAVA (BEČVA – VLÁRA – VÁH)

Cyklotrasa BEVLAVA je uceleným záverom mikroregionov Hornolidečska, Jižního Valaška a slovenských partnerov. Cieľom projektu je vybudovanie cyklocesty v celkovej dĺžke 50 km, ktorá prepojí obe prihraničné oblasti a zaistiť tak obyvateľom a návštevníkom veľmi kvalitné a príjemné bezmotorové dopravné spojenie. Cyklotrasa medzinárodného významu prechádza nádherným údolím rieky Vlára a prekonáva masív Bielych Karpát. Vďaka svojej nenáročnosti je vhodná pre všetky vekové kategórie. Na jej trase sa nachádzajú informačné tabule z okolia, milo Vás prekvapí aj vybavenie cyklotrasy, ktoré bolo doplnené novými odpočívadlami s grilom a exteriérovou telocvičňou. Náročnejší cyklisti môžu využiť ktorúkoľvek odbočku a absolvovať horskú cykloturistiku v okolitých svahoch. Ďalšou výhodou je spojenie medzinárodných trás Eurovelo 4, ktorá pretína celú Európu od západu až na východ a Eurovelo 6 vedúcu od Atlantiku k Čiernemu moru.

Zdroj:www.bevlava.cz

MESTO BRUMOV-BYLNICE

Historické šesťtisícové mesto Brumov-Bylnice leží v podhorí Bílých Karpat na moravsko-slovenskom pomedzí v biosférickej rezervácii UNESCO. Historické centrum mesta bolo vyhlásené mestskou pamiatkovou zónou v roku 1995. Dominantou brumovského námestia je budova radnice, pred ňou v parku stoja tri vzácne barokové sochy a zrenovovaná kamenná fontána z 2. polovice 19. storočia. Mestečko Brumov vyrastalo v podhradí zemepanského hradu v údolí riečky Brumovky od 13. storočia. Je obklopené krásnou prírodou Bílých Karpat, ktorá ponúka po celý rok rôzne možnosti trávenia voľného času. Sieť značených turistických tras umožňuje návštevníkom prejsť celým územím od kvetnatých lúk s mnohými druhmi unikátnych orchideí až po hlboké bukové lesy. Cyklotrasa spája stred mesta so športovými a rekreačnými zariadeniami. Dobudované sú úseky do susedných Valašských Klobouk, ale aj smerom ku štátnej hranici so Slovenskou republikou. Mesto Brumov – Bylnice sa nachádza na území Chránenej krajiny oblasti Bílé Karpaty. Na časti územia je aj oblasť Natura 2000 – sústava chránených území európskeho významu: rieka Vlára, Vlársky priesmyk, Bílé potoky alebo Hodňovská dolina.

HRAD BRUMOV

Hrad bol vybudovaný medzi riečkou Brumovkou, prítokom Vlára, a Hložeckým potokom, na ktorom bola na konci stredoveku založená sústava rybníkov. Hrad patril už od svojho založenia k najvýznamnejším kráľovským hradom na Morave. Od svojho vzniku plnil významnú strážnu, obrannú a sídelnú funkciu pri vstupe do Vlárského priesmyku. Ten bol oddávna spojnicou medzi Považím a Pomoravím. Aj dnes leží na turisticky atraktívnom území Chránenej krajiny oblasti Bílé Karpaty. Je obľúbeným cieľom návštevníkov z blízkeho i vzdialenejšieho okolia. Z jeho hradieb sa otvára výhľad nielen na historické centrum mesta Brumov - Bylnice, ale aj smerom k horám lemujúcim údolie Vlárského priesmyku. Z dôvodu straty archívu v 18. a 19. storočí sa dejiny hradu zisťujú predovšetkým s využitím iných zdrojov informácií a poznatkov z archeologického prieskumu. História hradu siaha do 12. storočia. Predpokladá sa, že jeho predchodcom bola drevená pevnosť. Samotné založenie hradu v neskorom stredoveku sa podľa dostupných zdrojov datuje do rokov 1210 až 1220. Na prelome 13. a 14. storočia hrad získal od kráľa Václava II. k doživotnému užívaniu spolu s ďalšími statkami na východnej Morave Oldřich z Hradce, člen mocného rodu Vítkovcov. Po jeho smrti sa hrad pravdepodobne vrátil opäť do majetku kráľa. O ďalšom osude hradu v 14. storočí sa z dochovaných zdrojov dozvedáme len málo. Významnú rolu zohral hrad v období husitských vojen. Okolo roku 1468 bol Brumov dobytý uhorským vojskom kráľa Mateja Korvína. V roku 1503 prestáva byť kráľovským majetkom a prechádza do rúk šľachty. V 16. storočí bol hrad veľkoryso prestavaný na renesančnú pevnosť, o čo sa zaslúžil rod Jána Meziříčského z Lomnice. To neskôr zohralo významnú úlohu pri obrane hranice pred tureckými a tatárskymi nájazdmi. Vojnové udalosti v druhej polovici 17. a začiatkom 18. storočia znamenali pre celú oblasť pohromy, utrpenie a skazu. Bolo vyplených a vypálených mnoho dedín, ale samotný hrad nebol dobytý. Hrad odolal aj útokom uhorských povstalcov kniežaťa Rákoczyho. V 18. storočí stratil hrad vojenský význam. V roku 1826 bol hrad úplne opustený a predaný v dražbe na stavebný materiál. V priebehu krátko času sa z hradu stala len zrúcanina. V súčasnosti, za podpory inštitúcií štátnej správy a predovšetkým mesta Brumova-Bylnice, sa podarilo zachrániť pozostatky kedysi významného kráľovského hradu pred úplným zánikom. Hrad je k dispozícii širokej verejnosti a okrem jeho historicko-archeologickej hodnoty, je aj významným kultúrnym centrom mesta Brumov-Bylnice.

MUZEUM A INFOCENTRUM (BÝVALÁ PANSKÁ VILA NA PODZÁMČÍ)

Rodinná vila grófký Edltruudy von Harbach bola vybudovaná na konci 30. rokov minulého storočia. Slúžila po vojne ako materská škola a jaskyňa, od roku 2004 je v nej umiestnené mestské múzeum a informačné centrum. Múzeum sa snaží o priblíženie dejín našich predkov a histórie kraja pod brumovským hradom. Stála expozícia ponúka hospodárske a roľnícke nástroje, náradie typických remesiel, ale aj vybavenie domácnosti či starej školy. Nájdete tu aj výstavu predmetov z doby posledných vlastníkov brumovského panstva, výstavu o živote a práci rodáka z Brumova-Bylnice - spisovateľa Ludvíka Vaculíka a najnovšie aj expozíciu historických žehličiek.

FARSKÝ KOSTOL SV. VÁCLAVA

Jeho počiatky siahajú do 14. storočia, kedy na jeho mieste stál malý gotický kostol. Bol zasvätený patrónovi českých zemí, svätému Václavovi. Súčasná podoba je výsledkom prebudovania a rozširovania. Je druhou najvýznamnejšou historickou pamiatkou v meste. Historicky veľmi cenný zvon na veži je zasvätený Najsvätejšej Trojici a pochádza z roku 1671. Hlavný oltár je súčasťou ranobarokového zariadenia kostola, taktiež aj drevená polychrómovaná kazateľnica, na ktorej sú pripevnené evanjelisti. V roku 1997 došlo k odcudzeniu všetkých štyroch sošiek, ktoré boli v roku 2005 nahradené kópiami. Vzácnou historickou pamiatkou, vzťahujúcou sa k dejinám brumovského panstva, sú ranorenesančné náhrobky, zasadené po prestavbe kostola do steny bylnickej kaplnky. Náhrobky Jana z Lomnice a jeho vnúčať Maruše a Jana pripomínajú dobu pánov z Lomnice, ktorí vládli na brumovskom panstve v 16. storočí.

RADNICA

Presnú dobu výstavby budovy nie je možné zistiť, pretože pri požiari mesta boli zničené archívne materiály. Objekt má štvorcový pôdorys, na prízemí sú zachované krásne klenbové stropy. V roku 1933 bol dom predaný brumovskej mestskej obci a bol tu zriadený radničný úrad. Dominanta brumovského námestia bola prehlásená kultúrnou pamiatkou v roku 1999. V rokoch 2000 – 2001 bola realizovaná rozsiahla rekonštrukcia celého objektu.

FONTÁNA

V roku 2005 bola kompletne zreštaurovaná a obnovená kamenná fontána z pieskovca, ktorá je umiestnená v parku na námestí, pred budovou radnice. Predstavuje významný doklad kvalitnej kamenárskej a sochárskej práce z 2. polovice 19. storočia. Je jednou z mála zachovalých a funkčných historických fontán v Zlínskom kraji. Autorom stavby je Josef Ekart, kamenársky majster zo Štípy. Podľa pamätnej listiny z roku 1868 bol základný kameň fontány položený 29. augusta a už 12. novembra toho istého roku, o 9-tej hodine a 8-ej minúte za prítomnosti celého predstavenstva obce, po troch ranách z mažiara, z nej začala tiecť voda.

SOCHA SV. JANA NEPOMUCKÉHO

Najstaršia baroková socha v meste je z roku 1730. Pôvodne stála pri vchode do hradu, odkiaľ bola premiestnená a nájete ju na výjazde z mesta smerom na Valašské Klobouky.

KAPLNKA PANNY MÁRIE V HLOŽCI

Je ďalšou pamiatkou, ktorá pripomína osudové časy tohto kraja. Kaplnka bola postavená na mieste malého cintorína, kde boli pochovaní ubití obrancovia mesta pri ukrutných kuruckých vojnách. Ku kaplnke sa viaže ľudová poveseť. Hovorí o tom, že bola postavená na mieste, kde sa pri nájazde divokých tatárskych kmeňov schovala skupina žien s malými deťmi a starci z okolia, aby si zachránili svoje životy. Barbari ich objavili, ale vďaka zásahu Madony nedošlo k masakre. Udalosť pripomína aj hlavný obraz znázorňujúci tento zázrak.

PIVOVAR BRUMOV

Najstarší priemyselný podnik na Valašku pochádza z roku 1573 a tvorí ho komplex budov rôzneho datovania, ktorý prešiel zložitým stavebným vývojom. Varenie piva bolo výsadou šľachty, ktorá spravovala brumovské panstvo. Mohutné pivnice sú vyhlbené do úpätia hradného vrchu. Na konci 19. storočia bol prestavaný a zmodernizovaný do dnešnej podoby. Ďalšie úpravy boli realizované len v jeho interieroch a týkali sa predovšetkým technológií. Budovy s príslušími pivovarskými rybníkmi pod hradným areálom tvoria unikátny objekt.

ROBOTNÍČKA KOLÓNIA V SIDONII

Blok radových domčekov z konca 19. a začiatku 20. storočia je dokladom životnej úrovne sklárskych robotníkov v Starej Huti, neskôr Sidónie. Kolónia predstavuje ojedinelý a vzácny súbor, ktorý má pamiatkovú ochranu. Celý blok je prekrytý sedlovou strechou s drevenými vikiermi. Pri obydliach je vybudovaná spoločná chlebová pec. Je voľne stojaca a bola používaná na spoločné pečenie chleba a sviatočného pečiva. Je vystavaná z tehliel v kombinácii s kameňom a patrí k typickým stavbám robotníckych kolónií. Bola považovaná za spoločné vlastníctvo a jednotlivé rodiny mali povinnosť sa starať o jej dobrý technický stav a zabezpečenie dreva na jej fungovanie. Pec bola využívaná aj na pečenie sviatočného pečiva. Pece boli najprv stavané pri spoločných domoch sklárov, ale v 20. storočí sa stavali aj pri rodinných domoch. V osade ich bolo pôvodne až 19, do súčasnosti sa ich zachovalo 7 a niektoré sa stále využívajú.

SKLÁRSKY NAUČNÝ CHODNÍK

V miestnych častiach Svätý Štěpán a Sidonie nájete sklársky naučný chodník, na ktorých je rozmiestnených celkom 10 informačných tabúľ. Dozviete sa na nich zaujímavosti o okolitej prírode, histórii hute, výrobe skla, ale aj niečo zo života sklárov.

PRÍRODA V OKOLÍ MESTA

Prírodná rezervácia Sidonie je vyhlásená od roku 1984. Ide o zachovalé bučiny pralesovitého charakteru, ktoré sú staré až 200 rokov. Tento les sa považuje za pôvodný a vznikol z prirodzeného omladenia. Semená bukvíc sa používajú ako gényová základňa buka lesného. Prírodná pamiatka Okrouhlá je jednou z najvýznamnejších lokalít výskytu hmyzu, ktorý potrebuje na prežitie mŕtve drevo. V roku 2006 tu bol dokonca objavený nový druh chrobáka v ČR z čeľade nosatcovitých. Na jej území sa vyskytuje ojedinelá skladba pôvodných listnáčov – vedľa dominantného buka lesného je dub zimný, javor mliečny, lipa malolistá, brest horský. Za prírodnou pamiatkou bola vyhlásená v roku 1991. Prírodná pamiatka Chladný vrch predstavuje dva lesné komplexy navzájom vzdialené asi 1,5 km. Chladný vrch bol vyhlásený za prírodnú pamiatku v roku 1991 z dôvodu zachovania zvyšku pôvodných bukových porastov, ktoré sú významné pre vývoj fužáča alpšského (česky: tesafík alpský) a ďalšieho hmyzu.

Cyklotrasa „Na bicykli po stopách histórie“ je vybudovaná prevažne na vodohospodárskych objektoch, preto je potrebné dodržiavať ZÁSADY POHYBU CYKLISTOV A CHODCOV NA VODOHOSPODÁRSKYCH OBJEKTOCH

Primárnou – hlavnou funkciou vodohospodárskych stavieb, zariadení, vodných tokov a kanálov (ďalej len vodohospodárske objekty) vrátane ich pobrežných pozemkov je zabezpečenie ochrany územia pred povodňami a iné vodohospodárskej funkcie plniace verejno-prospešné účely, ktoré nesmú byť znemožňované ani obmedzované pri ich sekundárnom využívaní na športovo – rekreačné účely.

- Pohyb po sprístupnených častiach vodohospodárskych objektov a ich pobrežných pozemkoch je na vlastné riziko všetkých cyklistov a chodcov (ďalej len návštevníkov). Správca vodohospodárskych objektov nezodpovedá za vzniknuté škody na majetku návštevníkov ani za ujmy na zdraví.
- Pri vyhlásení alebo vzniku povodňovej aktivity je zakázaný pohyb a jazda po vodohospodárskych objektoch a v medzihrádzovom priestore. V prípade nedodržania tohto zákazu správca toku nezodpovedá za vzniknuté škody na majetku a ani za ujmy na zdraví.
- Správca vodohospodárskych objektov vykonáva vo vlastnej réžii alebo subdodávateľsky pravidelnú a nepravidelnú údržbu vodohospodárskych objektov v zmysle zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách v znení neskorších predpisov. Návštevníci sú povinní pri pohybe na vodohospodárskych objektoch a ich pobrežných pozemkoch rešpektovať pokyny pracovníkov SVP, š.p., OZ Piešťany a dbať o vlastnú bezpečnosť ako aj o bezpečnosť ostatných návštevníkov.
- Pri pohybe cyklistov a chodcov platia zásady cestnej premávky, pričom za chodcov sa považujú aj ľudia pohybujúci sa na korčuliach, skejtbord alebo inom obdobnom športovom vybavení. Pre pohyb chodcov je vyčlenený dopravný pruh s piktogramom chodca, ktorý je od pruhov pre cyklistov oddelený súvislou deliacou čiarou. Pre cyklistov sú určené dve protismerné pruhy oddelené prerušovanou deliacou čiarou, ktoré sú označené piktogramom bicykla so smerovou šípku.
- Poškodzovanie objektov a zariadení prislúchajúcich k vodohospodárskym objektom vrátane ochranného trávnatého porastu je zakázané (zákaz kladenia ohňa).
- Manipulácia s technologickými zariadeniami na vodohospodárskych objektoch cudzími osobami je nepripustná.
- Vykonávať činnosti, ktorými by mohlo dôjsť k znečisteniu povrchových a podzemných vôd je zakázané.
- Odpadky patria do koša, nie na zem, ani do vody! Pozorovacie sondy a šachty slúžia pre účely monitoringu vodného diela. Ich poškodzovanie, upchatie odpadkami alebo odcudzenie ich častí je trestné!
- Návštevníci sú povinní rešpektovať a uprednostniť pohyb mechanizácie SVP, š.p. a VV, š.p. po vodohospodárskych objektoch ako aj po pobrežných pozemkoch.
- Porušenie predpisov na úseku vodného hospodárstva a životného prostredia bude riešené sankčným postihom v zmysle platnej legislatívy!

JAZDITE BEZPEČNE A OHĽADUPLNE VOČI OSTATNÝM!

Tento infopanel pripravili: Trenčiansky samosprávny kraj

a Město Brumov-Bylnice

© MAPA Slovakia Editor, s.r.o., 2019

Mesto Brumov-Bylnice

Hrad Brumov

Hrad Brumov – horné nádvorie

Viete, že ...

Poslednými majiteľmi Brumovského hradu boli členovia rodu Illeshazyovcov, ktorí vlastnili aj okolité panstvá, na Slovensku to bol Trenčín, Bánovce, Rohovce a Dubnica, kde mali svoje honosné sídlo a na Morave to bol okrem Brumova aj Vsetín. Po veľkom požiari v roku 1760, kedy zhorel aj vrchnostenský archív, bol hrad len núdzovo opravený. Illeshazyovci dali po požiari postaviť „Kaštyl na podzámčí“, ktorý slúžil panským úradom. Dnes je využívaný ako administratívna budova. Dominantou a hlavnou myšlienkou projektu „Na bicykli po stopách histórie“ s podtitulom „Od Hradu k Hradu“ je spojenie Trenčianskeho hradu s Hradom Brumov. V meste Brumov-Bylnice však stojí za to vidieť aj ďalšie atraktivity.

Fontána na námestí s radnicou – Brumov

Bývalá panská vila na Podzámčí – Brumov

Viete, že ...

Sklárska huť v Sidónii nebola jedinou v blízkom okolí. V roku 1815 bola v údolí Bukového potoka založená nová huť Štefanom Illesházom, ktorý pomenoval po svojom patrónovi. Tým nadviazal na úspešný počín svojho otca Jána, ktorý predtým založil huť v Sidónii a jej prevádzka prinášala majiteľom zisky. Miesto, v údolí pri potoku, obklopené lesmi, bolo ideálnym pre založenie sklárne. Voda z potoka poháňala brúsku a stupnik na drvenie kremeňa, ktorý je základným materiálom pre výrobu skla. Kvalitné bukové drevo vytváralo predpoklad úspešného sklárskeho podniku. Od roku 1803 majiteľom Brumovského panstva bankár barón Juraj Sina a vďaka jeho podnikateľským schopnostiam došlo k výraznému zlepšeniu hospodárskych výsledkov sklárskych hutí.

Sklárska kolónia Rajčurna – dnes

Spoločná chlebová pec v Sidónii

Chladný vrch